

Oksa in Jaksarta in prišli so v dotiko s Selčuki, katerih zgodovina se steka skupaj z zgodovino Ozmanov. Ozmani pa so tisti rod, ki se je razširil po mali Azii in prihrul v 15. stoletju v Evropo, kjer je še dan danes.

Selčuska država v Azii se razdeli že kmalu po svojem pričetku na dve veji: vzhodno in zahodno. Vzhodna se je razprostirala čez Perzijo in bagdaški kalafat, zahodna pa čez malo Azijo in azijske okrajne bizantinskega cesarstva. Proti koncu 10. stoletja so bili Selčuki sicer majhen, pa srčen in bojaželen narod. Živeli so z Oguzi v miru, pa ne dolgo. Selčuk (po njem tudi ime) se sprè ž njimi in se umakne s svojimi tremi sinovi od Buhare nazaj. Okoli leta 1034. jih prisili sultan Mahmud, da morajo iti čez reko Oks in se tam naseliti. Mislil je, da bodo zdaj ž njim v zvezo stopili; al čutili so se že premočne, da bi jim bilo Mahmudove zveze treba in da bi se po njem ravnali. Komaj da so prišli na uno stran imenovane reke, že so jeli ropati po deželi notri do Mosula in nadlegovati ljudstva ob bregovih perzijskega zaliva; pa tudi Mahmudove čete so večkrat nabili. Prvega kralja so si izvolili leta 1038; bil je Togrulbeg, sinovec Selčukov, in stoloval je v mestu Nišabur-u. Bojeval se je srečno proti naslednikom Mahmudovim in razširil je državo svojo do Huluana. Manj ugodna mu je bila sreča v vojski z bizantinskim cesarjem Konstantinom Monomahom, s katerim se je več let bil zavolj neke okrajne, pa zastonj. Obrne se leta 1050. proti jugu, podvrže si 1051. glavno mesto perzijansko Ispahan, leta 1055 Bagdad, vrže tadanjega kalifa v ječo, ter se polasti vlade. Nesari, suženj kalifov, ki mu je že pred vlada dišala, se obrne za pomoč do egiptovskega kalifa; al tudi tega zmaga Togrulbeg in se v drugo polasti Bagdada leta 1057.

Slovesno je prejel zdaj Togrulbeg od kalifa oblast in naslov emirolumera, to je, „kneza vseh knezov.“

Zadnja leta njegovega življenja so mu dali veliko opraviti puntarji po vsem kraljestvu; zdaj tu, zdaj tam. Nesarija, ki se je večkrat zoper njega spuntal in se za malo časa Bagdada polastil, dá leta 1060. umoriti. Zdaj bi bil lahko miroval; al vendar ni hotel opustiti vojske. Vedno je nadlegoval dežele ob Evfratu in okrajne bizantinskega cesarstva, dokler ga ni pobrala smrt leta 1063. v 75. letu njegove starosti.

(Dalje prihodnjič.)

Narodne mrvice iz Istre.

Prava istrska gospodarica ne pusti nikdar kotlenih verug, ako kotel na njih ne visi, nizko nad ogenj viseti, da se hudoba na njih kolembajoč (zibajoč) njej ne smije i ne ruga. A prvo, nego se gré spat, Istrka pomete ognjišče, skrbno pohrani ogenj v pepél, stori z lopatico železno znamenje sv. križa v pepél, položi križem lopatico in klešče za ogenj, ili na sam ogenj ili blizo ognja, pak sebe prekriža govoreč:

Sveti križ i sveti Florjan
Čuvajta mene i moj oganj
Od večera do zore,
Dokle peteh zapoje,
Kada peteh zapoje
Mat Mariju zazove,
A Marija angele
Naše dobre čuvare.

Otročiči pa jemljejo na večer slovó od ognjišča tako-le:

Pospí, pospi naše žiže (ognjič),
Sada gremo i mi spat,
I svu noću se ne zbudí,
Dokle se mi stanemo;

Kada se mi stanemo
Bogu se zahvalimo,
Angelu pomolimo
Tebi ćemo dat papat
Dobre suhe smrekvice.

A kadar pride istrska gospodinja v jutre v kuhinjo, je li ki onde ali ne, reče:

Hvaljen budi Isus i Maria,
Dobro jutro nam Bog daj.
Hvala tebi dobri Bože,
Ki s' nas čuval ovu noć,
Čuvaj nas još svaku noć,
Ti jesi naš pomočnik
Svaku uru svaki hip;
Ti s' nas čuval do sada,
Ti se priporučujemo od sada.
Hvala tebi o Mario,
Ka s' nam milost izprosila.
Hvala ti sveti Florjane,
Ki si čuval naš oganj,
Da ne preoblada,
Da nam ne poškodi
Naše kuće, naše dvore.
Slava tebi Dragi Bože!

Otročja pesem sv. Jelene.

Sveta Jelenica
Rano se je stajala
Svoje ruke umivala
I rumena lisa (erlenalica).
Šla je z jenim putem,
Z jenim putem širokim
Sreti se na kamičič,
Ta kamičič podvignila,
Pod njim najde zlatan križ,
Oprala ga belim vincem,
Savila ga v čist obrus,
Ponesla ga k Isusu,

Isusu je rekla,
Je li to vaš križ.
Isus njoj odgovori,
To je moj križ pravi.

Zakaj sever hišo mete.

Hvalil se je Kukulja,
Da se j' dobro uženil.
Storil kuću na bregu
Obrnul vrata k severu,
Da mu sever kuću mete,
Kada mu je žena neče.
J. Volčič.

Zelenica — Železnica. *)

Nad Ljubeljem Zelenica
Kinč in kras je vseh goric,
Žari sveta z nje danica,
In srčalo je devic. **)

Dragost njeno je zakrila
Slepoti modrih kdaj;
Veljavo njeno je odkrila
Prostost uma zdaj.

Je beguncem krilo dala,
Dveh dežel kazala pot;
Potniku veselost s'jala,
In za brambo stala plot.

Zlila bistre je vodice
Iz zaklada nam srcá,
Obema rada je cvetlice
Darovala lepega duhá. ***)

Srna plašna tam živela,
Divja koza pašo zná;
Po višavah drevja zelenela,
Prsi gole — bele dá.

Zelišča inó cvetlice
Nje lepoto venčajo;
A dolin jej veselice
Svete groze skrivajo.

V solca zlatu je svetila,
V rajski žalosti gorí,
V dušo nado nam je vlila;
Samotna iz srca pa želí:

„S svetom da bi se sklenila,
Da „mila braća“ zbrala se,
Venec slave vam delila,
Ki sinovi Slave ste!“

H. V.

Dopisi.

Iz Aleksandrije v Egiptu 1. jan. * V dragih naših „Novicah“ sem čital, da je prišlo le-sem krdelo francozke armade; al o tem je k večemu to resnica, da je morebiti katerikrat kak oddelek na Kitajsko šel. Res pa je to, da je angleška vlada od turške dovoljenje dobila, da sme tabor od 10 tisoč angleških vo-

*) Okoli 40 let se že govori, pa beseda je zmiraj le beseda ostala, da se Zelenica poleg Ljubelja predere in tako najkrajša in ravna pot najde, ki Rudolfovo železnico združi z južno. Zdaj se je zopet izbudila ta misel, in kakor nam časniki pripovedujejo, se utegnejo tega predora lotiti in ga v 2—3 letih dognati. Naj ta mala pesmica izrazuje veliko moje veselje, katero me navdaja, ako premišljujem, kako bi ta železnica povzdignila obrtnijo domovine naše kranjske.

**) Kar nam je znano, ni se še rudar njenih žil dotaknil.

***) Spominjam se rajnega Hladnika, ki jih je tu nabiral.